

Okvirna konvencija o nadzoru nad duhanom Svjetske zdravstvene organizacije

Vlasta Hrabak-Žerjavić

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Okvirna konvencija o nadzoru nad duhanom Svjetske zdravstvene organizacije stupila je na snagu 27. veljače 2005. godine i pohranjena je u Sjedištu Ujedinjenih naroda u New York-u.

Konvenciju su na 56. Svjetskoj zdravstvenoj skupštini u Ženevi u svibnju 2003. usvojile 192 zemlje članice, nakon pregovora koji su trajali gotovo 3 godine, kao međunarodni zakonski okvir kojim se na globalnoj razini treba osigurati unaprjeđenje zdravlja smanjenjem uporabe duhana - glavnog preventabilnog uzrok prijevremenog umiranja, koji trenutno godišnje uzrokuje smrt gotovo 5 milijuna ljudi u svijetu.

Konvencija je bila ponuđena na potpis do kraja lipnja 2004. godine i potpisalo ju je 168 zemalja svijeta. Do 30. studenog 2004. godine Konvenciju je ratificiralo 40 zemalja, čime su stečeni uvjeti za njeno stupanje na snagu po isteku od 90 dana. Do listopada 2005. ratificiralo ju je ukupno 88 zemalja kao i Europska zajednica. U pojedinoj državi Konvencija stupa na snagu 3 mjeseca nakon njene ratifikacije, dok su za usklađivanje zakonodavstva predviđeni rokovi od tri do pet godina. Hrvatska je Konvenciju potpisala 2. lipnja 2004. godine, a postupak ratifikacije je u tijeku.

Cilj Konvencije je zaštita sadašnjih i budućih naraštaja od štetnih zdravstvenih, socijalnih, ekoloških i gospodarskih posljedica uporabe duhana i izlaganja duhanskom dimu kroz pripremu zakonskog okvira za mjere koje će se provoditi na nacionalnim, regionalnim i međunarodnim razinama, kako bi se sustavno znatno smanjilo uporabu duhana i izlaganje pasivnom pušenju.

Okvirna konvencija među ostalim sadrži:

- **mjere usmjerene smanjivanju potražnje duhana koje uključuju:**
 - cijene, poreze, legislativu itd.
 - mjere zaštite od izlaganja duhanskom dimu iz okoliša
 - obvezu objavljivanja sadržaja duhanskih proizvoda
 - zabranu natpisa kao što su «s malo katrana, light, mild» itd. koji mogu stvoriti krivi dojam o karakteristikama i zdravstvenim učincima duhanskog proizvoda
 - obvezu da zdravstvena upozorenja trebaju biti jasna, vidljiva, čitka i zauzimati najmanje 30% pakovanja duhanskih proizvoda
 - obvezu edukacije i buđenja svijesti javnosti o štetnosti pušenja
 - zabranu reklamiranja i sponzorstva
 - osiguranje stručne i ostale pomoći za odvikavanje od pušenja
- **mjere koje smanjuju ponudu duhana**
 - mjere koje suzbijaju nedozvoljenu trgovinu duhanskim proizvodima uključujući krijumčarenje, nedozvoljenu proizvodnju i krivotvorenje
 - zabranu prodaje duhanskih proizvoda maloljetnim osobama
 - podršku uvođenju gospodarski održivih alternativnih rješenja za uzgoj, proizvodnju i prodaju duhana
- **mjere zaštite okoliša kod uzgoja i proizvodnje duhana**
- **ostale mjere koje uključuju poduzimanje zakonskih mjera ili primjenu važećih zakona pri utvrđivanju odgovornosti; znanstvenu i tehničku suradnju uz razmjenu podataka, institucionalno uređenje itd.**

Konvencija je jedinstveni javnozdravstvenin dokument na globalnoj razini usmjeren unaprjeđenju zdravlja smanjenjem uporabe duhana i izlaganja duhanskom dimu i predstavlja skup međunarodnih standarda o cijenama i porezima na duhan, pakiranju i označavanju duhanskih proizvoda, edukaciji i podizanju svijesti javnosti u vezi sprječavanja i suzbijanja uporabe duhana, reklamiranju i sponzorstvu, nedozvoljenoj trgovini duhanskim proizvodima i zaštiti od izlaganja duhanskom dimu iz okoliša.

